

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการสอนเสริมและสอบรวบยอด ความพร้อมในการสอบ และผลการสอบขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การสอบขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์
2. หลักการเรียนรู้และรูปแบบการสอนและกระบวนการสอน
3. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. การสอนเสริม
5. การเตรียมความพร้อมในการสอบ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การสอบขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์

พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์มีความสำคัญต่อการประกันคุณภาพบริการพยาบาล และคุ้มครองสิทธิประโยชน์แก่ประชาชนเป็นอย่างมาก เดิมการประกอบโรคศิลป์ในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายควบคุม ต่อมา พ.ศ. 2466 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงประกาศพระบรมราชโองการให้ใช้พระราชบัญญัติการแพทย์พุทธศักราช 2466 เนื่องจากสถานภาพของสังคมในด้านการแพทย์และการสาธารณสุขขณะนั้นทำให้ทรงห่วงใยในพลภคณกรของพระองค์ ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์จึงอยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมายนับแต่นั้นเป็นต้นมา ต่อมาได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติการแพทย์และประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลป์ พ.ศ. 2479 แทน ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพแผนปัจจุบันหลายสาขา ได้แก่ วิชาชีพเวชกรรม ทันตกรรม เภสัชกรรม การพยาบาล การผดุงครรภ์ กายภาพบำบัด เทคนิคการแพทย์ และการประกอบโรคศิลป์แผนโบราณ เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับหลายวิชาชีพดังนั้นในส่วนองวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์จึงอาจเกิดปัญหาในการพัฒนาวิชาชีพและการควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์เพราะไม่เข้าใจถึงลักษณะการปฏิบัติงานของวิชาชีพเพียงพอ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์เมื่อปี พ.ศ. 2528 โดยมีสภาการพยาบาลเป็นผู้ดำเนินงานควบคุมตามกฎหมายอย่างเป็นทางการเป็นอิสระแห่งวิชาชีพ ต่อมาคณะกรรมการสภาการพยาบาลได้เห็นถึงความสำคัญของการควบคุมความประพฤติของ

ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ให้ถูกต้องตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ และเพื่อเป็นการประกันคุณภาพบริการพยาบาลให้แก่สังคมและคุ้มครองสิทธิประโยชน์แก่ประชาชนเป็นสำคัญจึงได้มีการดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 เป็นพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 ให้สภาการพยาบาลมีอำนาจหน้าที่สำคัญเกี่ยวกับการประกันคุณภาพบริการพยาบาลแก่สังคมและการคุ้มครองสิทธิประโยชน์แก่ประชาชนโดยกำหนดสิทธิหน้าที่ให้สมาชิกสามัญของสภาการพยาบาลที่มีสิทธิขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพได้นั้นต้องมีคุณสมบัติและความรู้ ตามมาตราที่ 30 ดังนั้นผู้ที่ประกอบวิชาชีพให้บริการพยาบาลแก่สังคมจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการเตรียมความรู้และประสบการณ์มาอย่างเหมาะสมตามเกณฑ์มาตรฐานของวิชาชีพที่สภาการพยาบาลสามารถประกันคุณภาพบริการพยาบาลในเบื้องต้นแก่สังคมได้ โดยให้ใบอนุญาตทุกประเภทมีอายุห้าปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต สำหรับผู้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพมาแล้วที่ยังมีผลอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 ที่ใช้บังคับมีอายุต่อไปอีกห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

อย่างไรก็ตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2540 กำหนดให้ผู้มีสิทธิขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ต้องได้รับปริญญาบัตรหรือประกาศนียบัตรเทียบเท่าปริญญาในสาขาการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์จากสถาบันการศึกษาพยาบาลในประเทศไทยที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากสภาการพยาบาลและต้องสอบความรู้ด้วย การทดสอบความรู้ของผู้ขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลจึงเป็นการปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นมาตรการสำคัญในการรับรองคุณภาพ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาพยาบาลศาสตร์จากสถาบันการศึกษาทุกสังกัด ทั้งภาครัฐและเอกชน และเป็นกระบวนการรับรองมาตรฐานความรู้เป็นรายบุคคลของผู้ที่จะประกอบวิชาชีพ ดังนั้นพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 ฉบับนี้จึงมีผลให้สภาการพยาบาลต้องจัดให้มีการสอบความรู้เพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้รับบริการและประชาชน 2) เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล และ 3) เพื่อพัฒนาคุณภาพงานบริการพยาบาล โดยกำหนดให้ผู้ขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพฯ จะต้องสอบความรู้ใน 8 วิชา คือ วิชาการพยาบาลมารดาและทารก การพยาบาลเด็กและวัยรุ่น การพยาบาลผู้ใหญ่ การพยาบาลผู้สูงอายุ สุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช การผดุงครรภ์ การพยาบาลอนามัยชุมชน

และการรักษาพยาบาลขั้นต้น และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ จรรยาบรรณวิชาชีพและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ผู้สอบผ่านจะต้องได้คะแนนตามเกณฑ์ที่สภาการพยาบาลกำหนด (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของคะแนนเต็มของทุกวิชา) ผู้ที่สอบไม่ผ่านเกณฑ์ในวิชาใดสามารถสมัครสอบใหม่เฉพาะวิชาที่ยังสอบไม่ผ่าน สำหรับวิชาที่สอบผ่านแล้วให้มีผลใช้ได้ภายใน 3 ปี หากยังสอบไม่ผ่านทั้ง 8 วิชาภายในระยะเวลา 3 ปี จะต้องสอบใหม่ทุกวิชา โดยกำหนดให้มีการสอบปีละ 3 ครั้ง ในเดือนมีนาคม กรกฎาคม และพฤศจิกายน ของทุกปี

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติจึงตระหนักถึงความสำคัญของการสอบขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ จึงได้คิดหาวิธีการและรูปแบบของการจัดกิจกรรมในการสอนเสริมเพื่อเตรียมนักศึกษาให้พร้อมในการสอบขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ให้ผ่านตามเกณฑ์การรับรองสถาบันการศึกษาของสภาการพยาบาล โดยแต่ละสถาบันต้องมีผลการสอบขึ้นทะเบียนเฉลี่ย 3 ปี ผ่านทั้ง 8 รายวิชาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของนักศึกษาที่เข้าสอบในครั้งแรกของแต่ละปี (วิจิตรศรีสุพรรณ สุปราณี อัทธเสวี และนพรัตน์ ราชภรณ์. 2551) ทั้งนี้เพื่อผลิตผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ให้มีคุณภาพในการบริการพยาบาลสู่สังคมต่อไป

2. หลักการเรียนรู้และรูปแบบการสอนและกระบวนการสอน

2.1 หลักการเรียนรู้

ก่อนที่ผู้สอนจะทำการสอนในสิ่งใดหรือเรื่องใดแก่ผู้เรียนก็ตาม ผู้สอนจะต้องทำการศึกษาในรายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับตัวผู้เรียนเพื่อให้เข้าใจพื้นฐานของผู้เรียนเสียก่อน เพื่อผู้สอนจะได้จัดหลักสูตร เนื้อหา และวิธีการสอนให้เกิดประโยชน์ และมีประสิทธิภาพที่สุดแก่ผู้เรียน ทั้งนี้การให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ (Learning) ได้อย่างดีขึ้นอยู่กับตัวแปรต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุคคล ดังนี้ (มาลี จุฑา. 2542)

2.1.1 ความพร้อม (Readiness)

ความพร้อมมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุคคล ความพร้อมจะช่วยให้การเรียนรู้ดำเนินไปด้วยดี

2.1.1.1 ความหมายของความพร้อม ความพร้อม หมายถึงสภาพความเจริญเติบโตของร่างกายร่วมกับความสนใจและความรู้พื้นฐานที่จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดี

2.1.1.2 องค์ประกอบของความพร้อม องค์ประกอบที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม ได้แก่

- 1) องค์ประกอบภายในตัวผู้เรียน ได้แก่ วุฒิภาวะ ความสนใจ และ

ความรู้พื้นฐานหรือประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

2) องค์ประกอบภายนอกผู้เรียน ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน เช่น บุคลิกภาพของครู การจัดบทเรียน การจัดบรรยากาศของห้องเรียน และบริเวณโรงเรียน เป็นต้น

2.1.2 แรงจูงใจ (Motivation)

แรงจูงใจย่อมมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุคคล สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากรู้ อยากเห็นและเกิดความสนใจเป็นพิเศษได้

2.1.2.1 ความหมายของการจูงใจ

การจูงใจ หมายถึง การกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความต้องการ หรือตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ การจูงใจใช้ประโยชน์ได้ทั่วไป ทั้งในบ้าน ในโรงเรียน และวงการค้าธุรกิจ เช่น การขายสินค้า พ่อค้าต้องการขายสินค้าให้ได้มากจึงกระตุ้นการซื้อสินค้าโดยวิธีต่างๆ เช่น การลดราคาสินค้า ครึ่งวันครึ่งราคา การแถมของกำนัล และการให้ส่งสลากรับสินค้าไป ชิงโชค เป็นต้น แรงที่มากกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความต้องการ หรือตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้นั้น เรียกว่า แรงจูงใจ

2.1.2.2 ประเภทของแรงจูงใจ

แรงจูงใจ แบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

1) แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) หมายถึงแรงจูงใจที่เกิดจากภายในตัวบุคคล ซึ่งมีผลต่อการกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตามความต้องการหรือตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ แรงจูงใจภายในมีความสำคัญมากกว่าแรงจูงใจภายนอก เพราะว่าแรงจูงใจภายในเกิดจากความรู้สึกของบุคคล เมื่อบุคคลรู้สึกเช่นใด ก็แสดงพฤติกรรมตอบสนองของความรู้สึกของตนเสมอ ส่วนแรงจูงใจภายนอกนั้นบุคคลอาจเกิดความรู้สึกเฉยๆ ก็ได้ สำหรับตัวอย่างของแรงจูงใจภายใน ได้แก่ ความอยากรู้อยากเห็น ทำให้บุคคลค้นคว้าเพิ่มเติมหรือความสนใจทำให้บุคคลใฝ่ถาม เป็นต้น

2) แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) หมายถึงแรงจูงใจที่เกิดจากภายนอกตัวบุคคล ซึ่งมีผลต่อการกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตามความต้องการหรือตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ แรงจูงใจภายนอกที่สำคัญ ได้แก่

2.1) การแข่งขัน แบ่งเป็นการแข่งขันกับตัวเอง การแข่งขันระหว่างบุคคล และการแข่งขันในระหว่างกลุ่ม เมื่อมีการแข่งขันทำให้บุคคลมีความพยายามที่จะได้รับชัยชนะ การแข่งขันทำให้เกิดการกระตุ้นและการแสดงพฤติกรรม

2.2) การร่วมมือ ทำให้บุคคลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเป็นการสร้างทีมงานและความสามัคคีในกลุ่มขึ้นได้

2.3) บุคลิกภาพของครู ทำให้บุคคลโดยเฉพาะนักเรียนอยากจะเรียนหรือไม่อยากเรียนก็ได้

2.4) วิธีการสอนของครู ทำให้นักเรียนอยากเรียนหรือไม่อยากเรียนก็ได้

2.5) การให้รางวัล เช่น ให้สิ่งของ คะแนน หรือกำลังใจ มีผลทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนดีขึ้น

2.6) การลงโทษ เช่น ตัดสิทธิ์ ตัดคะแนน เชี่ยน ตำหนิหรือตักเตือน มีผลทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือหยุดยั้งพฤติกรรมได้

2.7) การใช้สื่อการสอน เช่น ใช้อุปกรณ์การสอน ชุดการสอน จัดทัศนศึกษา จัดฉายภาพยนตร์ และจัดกิจกรรมให้ทุกคนมีส่วนร่วม ทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนดีขึ้น

2.8) การสอบ เช่น ครูบอกนักเรียนว่า ทำยชั่วโมงจะมีการสอบ ทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนดีขึ้น

นอกจากนี้ กาญจนศรี สิงห์ภู (2543) ยังกล่าวว่าปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่ดี มีดังนี้

1) แรงจูงใจ (Motivation) การเรียนรู้จะได้ผลดีต่อบุคคลที่มีความต้องการที่จะเรียนรู้ ดังนั้นผู้สอนจะต้องพยายามสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนให้ได้

2) การให้รางวัลหรือการให้แรงเสริมกำลัง (Reinforcement) การที่จะทำให้เกิดแรงจูงใจเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ผู้สอนจะต้องสร้างแรงเสริมกำลังและกระตุ้นเตือนเป็นระยะๆ นอกจากนั้น ยังต้องมีรางวัลสำหรับการมีปฏิริยาตอบสนองแก่ผู้เรียนด้วย

3) การติชมหรือการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feed back) ผู้สอนจะต้องหาทางหรือพยายามรู้ผลการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้เรียนโดยเร็ว เพื่อจะเป็นการประเมินได้ว่าผู้เรียนเข้าใจหรือไม่อย่างไร เพียงใด จะได้แก้ไขปรับปรุงการสอนต่อไป

4) เรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติหรือฝึกกระทำ (Learning by practice/doing) การฝึกปฏิบัติโดยสม่ำเสมอจะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเคยชิน สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้จนกลายเป็นนิสัยได้

5) ความพร้อมของผู้เรียน (Readiness) ความพร้อมเป็นสิ่งสำคัญมาก คือความพร้อมทำให้เกิดความสนใจที่จะเรียน และทำให้เกิดการเรียนรู้ได้มากด้วย

6) การระลึกและจดจำ (Recognition) การเรียนใดที่ผู้เรียนสนใจ และพอใจที่จะเรียนก็สามารถทำให้เกิดการระลึกถึงและจดจำได้เสมอ เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่ได้ผลดี

7) อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม (Environmental Influence) บรรยากาศของสถานที่เรียน เช่น เสียง แสง อุณหภูมิ ขนาดของห้องเรียนมีอิทธิพลต่อความสนใจและความตั้งใจที่จะเรียนมาก ดังนั้นควรจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมที่สุด

2.2 รูปแบบการสอนและกระบวนการสอน

การสอน (Teaching) หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดเตรียมขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีการประเมินการเรียนการสอนได้จากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ของผู้เรียน การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ดังที่ เสน่ห์ ทิมสุกใส (2542) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1) การสอน คือกระบวนการให้การศึกษากับนักเรียน ซึ่งต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

2) วิธีสอน คือ กระบวนการต่างๆ ที่ผู้สอนใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

3) หลักการสอนมักจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ตรง ยึดการกระทำด้วยตนเองให้มากที่สุด รวมทั้งยังต้องคำนึงถึงประสบการณ์เดิมและความสามารถของผู้เรียน นอกจากนี้ครูต้องรู้จักการเตรียมการสอนที่ดี มีการทำงานร่วมกัน สอนเป็นรูปธรรมให้มาก เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ ตลอดจนมีการใช้สื่อประกอบการสอนเพื่อสร้างความเข้าใจในการเรียนรู้อันนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจแล้วเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

4) วิธีสอนแบบต่างๆ เป็นแนวทางที่ครูจะช่วยนำไปใช้สอน ให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ครูต้องการ สนองเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่ให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาได้ ซึ่งมีหลายวิธีดังนี้

4.1) วิธีสอนแบบบรรยาย เป็นการสอนแบบบอกเล่า อธิบาย และตีความโดยยึดครูเป็นหลัก

4.2) วิธีสอนแบบสาธิต เป็นการสอนที่มีวิธีการทำหรือแสดงให้ดู

4.3) วิธีสอนแบบศูนย์การเรียน จัดเป็นศูนย์แบ่งกลุ่มนักเรียน โดยเน้นการใช้สื่อหลายๆ อย่างให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง

4.4) วิธีสอนแบบหน่วย เป็นการสอนที่นำเอาเนื้อหาหลายวิชาที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันโดยไม่จำเป็นต้องเป็นวิชาเดียวกันมา จัดเป็นหน่วยการเรียนการสอนใหม่

4.5) วิธีการสอนแบบโครงการ เป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางโครงการและดำเนินงานให้สำเร็จตามโครงการที่วางไว้ โดยให้นักเรียนกระทำด้วยตนเอง จากการศึกษาปัญหาและหาทางแก้ปัญหานั้นอย่างมีเหตุผล

4.6) วิธีสอนแบบอุปมานหรืออุปนัย เป็นการสอนจากรายละเอียด

ปลีกย่อยไปหากฎเกณฑ์เพื่อให้ผู้เรียนค้นหาข้อเท็จจริงและหลักการต่างๆ จากการสังเกตตัวอย่างที่สัมพันธ์กันอย่างเพียงพอ

4.7) วิธีสอนแบบอนุমানหรือนิรนัย เป็นการสอนจากกฎเกณฑ์ไปหาตัวอย่างหรือสอนจากส่วนใหญ่ไปหาส่วนย่อย

4.8) วิธีสอนแบบทดลอง เป็นการสอนที่เป็นการกระทำซึ่งใช้ประสบการณ์ตรง เพื่อให้ได้ผลผลิตหรือข้อเท็จจริงจากการค้นคว้า ทดลอง สังเกต และสรุปผล

4.9) วิธีสอนแบบการแสดงบทบาทสมมติ เป็นการสอนแบบที่กำหนดให้ผู้เรียนแสดงบทบาทตามที่สมมติขึ้นเทียบเคียงกับสภาพที่เป็นจริง ตามลักษณะที่ผู้แสดงบทบาทเข้าใจเพื่อให้ผู้ดูเกิดความรู้เข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้น

4.10) วิธีสอนแบบสร้างสถานการณ์จำลอง เป็นการจัดสภาพแวดล้อมเลียนแบบของจริงให้ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด และให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจจากสภาพการณ์ที่เด็กกำลังเผชิญอยู่

4.11) วิธีสอนแบบอภิปราย เป็นการสอนให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นของตนภายในกลุ่มหรือในห้องเรียน ทั้งสนับสนุนและคิดค้นแล้วนำไปหาข้อสรุป

4.12) วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม เป็นการสอนที่ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มทำงานค้นคว้าทดลองเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะเรียน ช่วยกันหาข้อสรุปมาแก้ปัญหา

4.13) วิธีสอนแบบวิทยาศาสตร์ เป็นการสอนที่กำหนดปัญหา วางแผนแก้ปัญหาการทดลองวิเคราะห์ และสรุปนำไปใช้

4.14) วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนมีทักษะในการใช้ความคิดพิจารณาอย่างมีระบบ เพื่อคิดค้นแสวงหาความจริง หาเหตุผล วิเคราะห์ วิจัย ประเมินผล สรุปผล และสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้

4.15) วิธีสอนที่ใช้กระบวนการทักษะทางวิทยาศาสตร์ เป็นกระบวนการที่นำมาประยุกต์เพื่อให้ครูผู้สอนนำไปใช้สอนให้

4.16) วิธีสอนที่ใช้การเรียนแบบร่วมแรงร่วมใจ (Cooperative Learning) มีลักษณะดังนี้ (สาโรช ใศภีรักษ์. 2546)

4.16.1) การแบ่งปัน (Sharing) ใครมีความรู้ มีข้อมูล หรือแม้กระทั่งมีหนังสือ สมุด อุปกรณ์การเรียนที่ไม่ได้ใช้ในขณะนั้น ก็จะเอามาแบ่งปันกับเพื่อนๆ หรือให้เพื่อนยืมไปใช้ได้

4.16.2) การช่วยเหลือ (Helping) ใครที่พอจะช่วยเหลือเพื่อนใน

เรื่องใดได้ก็จะพยายามอย่างเต็มที่ เช่น ช่วยเพื่อนที่เรียนไม่เข้าใจให้เข้าใจบทเรียน ช่วยเพื่อนที่เรียนช้าให้เรียนทัน ช่วยเพื่อนที่ทำงานไม่เสร็จให้ทำเสร็จในส่วนที่จะกระทำได้ ช่วยเพื่อนในการประสานงาน ติดต่อจัดหาข้าวของเครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการเรียน

4.16.3) การให้ความร่วมมือ (Cooperating) ทุกคนต้องถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียน การสอนของเพื่อนและของโรงเรียน ต้องเข้าร่วมด้วยความเต็มใจและอย่างมีความสุข

นอกจากนี้ การสอนต้องประกอบด้วยองค์ประกอบการสอนดังนี้ (กาญจนศรี สิงห์ภู. 2543)

1) กิจกรรมของผู้สอน หมายถึง วิธีการสอนหรือกิจกรรมที่ผู้สอนกระทำในการสอน เช่น การบรรยาย การสาธิต และการซักถาม เป็นต้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมาย จูงใจให้เกิดขึ้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2) กิจกรรมของผู้เรียน หมายถึง วิธีการหรือกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องกระทำซึ่งต้องสอดคล้องกับกิจกรรมของผู้สอน เช่น การฟัง การฝึกปฏิบัติ และการตอบคำถาม เป็นต้น

3) วิธีการสอน หมายถึง วิธีการที่ผู้สอนจะใช้ในการสื่อสาร (Communication) ให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง นำไปสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การบรรยาย การอภิปราย และการใช้สื่อการสอนต่างๆ ประกอบการสอน เป็นต้น

4) การวางแผนการสอน หมายถึง การเตรียมการสอน ซึ่งต้องมีการกำหนดเป้าหมายไว้ชัดเจน เฉพาะเจาะจงเป็นเรื่องๆ มีการกำหนดเนื้อหาในการสอน การกำหนดกิจกรรม และสื่ออุปกรณ์ที่จะใช้ นอกจากนั้น ต้องมีแนวทางในการประเมินผลการเรียนการสอนไว้ด้วย

3. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ (achievement) เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการจัดการศึกษา ดังนั้น นักจิตวิทยาและนักการศึกษาทั้งหลายจึงถือเป็นหน้าที่สำคัญที่จะค้นคว้าหาคำตอบเกี่ยวกับเรื่องนี้เพื่อให้นิสิตมีผลการเรียนสูงสุด

ความหมายของคำว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (achievement)

อารีย์ วชิรวราการ (2542) ได้ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน การฝึกฝน หรือประสบการณ์ต่างๆ ทั้งในโรงเรียน ที่บ้าน และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ

ภพ เลหาไพบูลย์ (2542) ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ จากที่ไม่เคยกระทำหรือกระทำได้น้อยก่อนที่จะมีการเรียนการสอน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีการวัดได้

จากคำนิยามดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือผลการเรียนก็คือผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการเรียนซึ่งมีส่วนเชื่อมโยงและคล้ายคลึงกับการเรียนรู้ (learning) เนื่องจากการเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการตอบสนองที่เกิดขึ้น อันเนื่องมาจากการประสบการณ์ของบุคคล ดังนั้นเมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้วย่อมก่อให้เกิดผลการเรียนด้วย ซึ่งผลการเรียนที่ได้นั้นจะเป็นดัชนีที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของผู้เรียนได้ ทั้งนี้เพราะ การวัดผลการเรียนนั้นเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถหรือความสัมฤทธิ์ผล (level of accomplishment) ของบุคคลว่าเกิดการเรียนรู้แล้วเท่าใด มีความสามารถชนิดใดและการที่ผู้เรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนหรือไม่นั้น เป็นผลเนื่องมาจากองค์ประกอบต่างๆ หลายองค์ประกอบซึ่งเป็นสิ่งที่มีส่วนในการส่งเสริม หรือเป็นอุปสรรคต่อความสามารถในการเรียนของผู้เรียนได้

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่าผลการเรียนเป็นผลมาจากองค์ประกอบใหญ่ๆ 2 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบด้านสติปัญญา และองค์ประกอบที่ไม่ใช่ด้านสติปัญญา ซึ่งองค์ประกอบทั้งสองนี้มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนในอัตราที่ใกล้เคียงกัน

1. องค์ประกอบด้านสติปัญญา (intellectual factor)

องค์ประกอบด้านสติปัญญานั้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งมีอิทธิพลต่อผลการเรียนเพราะองค์ประกอบด้านสติปัญญานั้น เป็นความสามารถด้านการคิดของบุคคล อันเป็นผลเนื่องมาจากการสะสมประสบการณ์ต่างๆ รวมทั้งความสามารถที่ติดตัวมาแต่กำเนิดด้วย ซึ่งความสามารถดังกล่าวเราสามารถวัดออกมาได้หลายทาง เช่น สมรรถภาพทางสมอง ความถนัดทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นต้น

2. องค์ประกอบที่ไม่ใช่ด้านสติปัญญา (nonintellectual factor)

องค์ประกอบที่ไม่ใช่ด้านสติปัญญา ก็นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อผลการเรียนของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะการที่ผู้เรียนจะเรียนได้ดีเพียงใดนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นกับองค์ประกอบที่ไม่ใช่ด้านสติปัญญาด้วย ซึ่งองค์ประกอบที่ไม่ใช่ทางด้านสติปัญญานั้น ได้แก่ วุฒิภาวะ ความสนใจ เจตคติ บุคลิกภาพนิสัยทางการเรียน ทักษะการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ปัญหาส่วนตัว สภาพทางบ้านภูมิหลังทางครอบครัวของผู้เรียน เพศ อายุ ทักษะสติ แรงจูงใจ ประสบการณ์ทำงาน ประเภทของสถานศึกษา

4. การสอนเสริม

การสอนเสริม มีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนทั้งกลุ่มที่มีผลการเรียนไม่ดีและกลุ่มที่มีผลการเรียนดี เพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ตลอดจนเสริมทักษะในการเรียนรู้ใหม่

ดังนั้นผู้สอนจึงควรมีวิธีการสอนเสริมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การสอนเสริมที่มีคุณค่าจะต้องเป็นการสอนที่ดำเนินการต่อจากการวินิจฉัยนักศึกษาเพื่อทราบข้อบกพร่องของผู้เรียน และการสอนเสริมให้มีประสิทธิภาพ ครูควรคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้ (ดวงเดือน อ่อนน่วม. 2533)

4.1 หลักการสอนเสริม

การเรียนการสอนเสริมเป็นการจัดการเรียนหรือกิจกรรม หรือประสบการณ์ที่นอกเหนือจากที่เรียนในชั้นเรียน เพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มมากขึ้น โดยตอบสนองต่อความต้องการ ตามความสามารถของผู้เรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนรู้ศักยภาพของตนเองและสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง หลักการสอนเสริมมีสิ่งที่จะต้องทำและไม่ควรทำดังนี้

4.1.1 สิ่งที่ต้องทำ

4.1.1.1 การเสริมการเรียนในแนวกว้างและแนวลึก ซึ่งมีความหมายดังนี้

- 1) การเสริมการเรียนในแนวกว้าง หมายถึง การขยายขอบเขตของหลักสูตรปกติให้กว้างขึ้นโดยยังสัมพันธ์หรือต่อเนื่องกับหลักสูตรปกติหรืออยู่ในวิสัยที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้
- 2) การเสริมการเรียนในแนวลึก หมายถึง การที่ผู้เรียนศึกษาตามหลักสูตรปกติอย่างลึกซึ้งและเข้มข้น เช่น ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในระดับสูง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาและแก้ปัญหาที่ทำทลายความสามารถ เสริมทักษะการคิดระดับสูง เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การคิดอย่างมีระบบ เป็นต้น

4.1.1.2 กิจกรรมควรมีลักษณะต่างๆ เหล่านี้ เช่น ทำทลาย ไร้ความสนใจสนุก ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาสติปัญญา ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา การคิดอย่างมีเหตุผล

4.1.1.3 ประสบการณ์ที่จัดให้กับผู้เรียนควรมีทั้งแบบทั่วไปและแบบเจาะลึก กล่าวโดยสรุป ในการสอนเสริม ครูควรมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความสามารถตามศักยภาพของผู้เรียนที่แตกต่างกันอย่างมีวัตถุประสงค์และต้องมีการวางแผน จึงจะทำให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4.1.2 สิ่งที่ไม่ควรทำ

4.1.2.1 ไม่ควรให้การสอนเสริมเป็นเพียงเพื่อให้ผู้เรียนมีอะไรทำเท่านั้น เพราะจะไม่ช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้น

4.1.2.2 ไม่ควรให้การสอนเสริมอยู่ในรูปของการให้งานแก่ผู้เรียนมากกว่าเดิม เช่น ให้แบบฝึกหัดเพิ่ม เพราะการกระทำนั้นนอกจากจะไม่ไร้ความสนใจแล้วยังอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเหมือนถูกทำโทษ

4.2 การจัดกิจกรรมการสอนเสริม

สงัด อุทรานันท์ (2525) กำหนดองค์ประกอบของระบบการเรียนการสอนไว้ 10 ประการ ดังนี้

- 4.2.1 ลักษณะของผู้เรียน
- 4.2.2 จุดประสงค์ของการสอน
- 4.2.3 เนื้อหาสาระที่จะสอน
- 4.2.4 การเตรียมความพร้อม
- 4.2.5 การดำเนินการสอน
- 4.2.6 กิจกรรมสร้างเสริมทักษะ
- 4.2.7 กิจกรรมสนับสนุน
- 4.2.8 การควบคุมและตรวจสอบ
- 4.2.9 สมรรถนะของการเรียน
- 4.2.10 การปรับปรุงแก้ไข

รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบมีดังนี้

4.2.1 ลักษณะของผู้เรียน

การรู้จักผู้เรียนจะให้ประโยชน์ต่อครูผู้สอน คือ ช่วยในการกำหนดจุดประสงค์การสอน ช่วยในการกำหนดเนื้อหาสาระ ช่วยในการแบ่งกลุ่มเรียน และช่วยให้ผู้สอนรู้ว่าในระหว่างการเรียนการสอนสมควรจะได้ช่วยเหลือผู้เรียนกลุ่มใด หรือคนใดเป็นพิเศษ เพื่อจะทำให้สามารถเรียนรู้ได้ทันผู้อื่น ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องรู้พื้นฐานของผู้เรียนในด้านต่อไปนี้

1) ความสามารถทางสติปัญญา ผู้เรียนแต่ละคนจะมีความสามารถทางสติปัญญาไม่เหมือนกัน บางคนมีความสามารถในการคิดคำนวณ บางคนมีความสามารถในด้านภาษา สังคม ศิลปะ ดนตรี ฯลฯ คนไหนมีความสามารถในวิชาใดก็ย่อมจะสามารถเรียนรู้ได้ดีในวิชานั้นๆ ผู้สอนจะทราบความสามารถทางการเรียนของผู้เรียนได้จากการใช้แบบทดสอบความสามารถทางการเรียนและจากการศึกษาข้อมูลจากระเบียนสะสมหรือผลการเรียนที่ผ่านมาในปีก่อนๆ

2) อัตราการเรียน หมายถึง ลักษณะส่วนบุคคลของผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้หรือเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้มากน้อยและรวดเร็วเพียงใด วิธีการที่จะทราบอัตราการเรียนหรือทักษะในการเรียนของผู้เรียน อาจทำได้โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะในการเรียน เช่น ทักษะการอ่าน ทักษะการทำงานต่างๆ โดยจำกัดเวลาการทำ และใช้วิธีการประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรมในการเรียนของผู้เรียนว่าแต่ละคนมีอัตราการเรียนอย่างไร

3) ลักษณะการเรียนรู้ ลักษณะการเรียนรู้เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ ความเอาใจใส่ ความมานะอดทน และความขยันขันแข็งในการเรียน ซึ่งอาจจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นความพยายามในการเรียนของผู้เรียนก็ได้ ผู้สอนจำเป็นจะต้องรู้ลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนว่า คนไหนพอจะเรียนด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องมีการควบคุม และคนไหนจำเป็นต้องช่วยเหลือเอาใจใส่เป็นพิเศษ ถ้าหากผู้สอนทราบข้อมูลเหล่านี้ก็ย่อมจะสะดวกในการแบ่งกลุ่มผู้เรียนหรือช่วยเหลือผู้เรียนที่ไม่สามารถเรียนด้วยตนเองได้ถูกต้อง การที่จะทราบว่าผู้เรียนคนไหนมีลักษณะการเรียนรู้อย่างไร อาจจะศึกษาและเก็บข้อมูลได้โดยการสังเกตพฤติกรรมในการเรียน หรือศึกษาจากระเบียนสะสม หรือสอบถามจากผู้ที่เคยสอนมาในปีก่อนๆ เพื่อประกอบการพิจารณาได้

4) ประสบการณ์เดิม เป็นส่วนสำคัญที่จะให้ผู้เรียนรู้ได้ดีและรวดเร็วขึ้น ถ้าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานดีก็จะสามารถเข้าใจได้รวดเร็ว และเกิดความเข้าใจได้แจ่มแจ้ง เนื่องจากเห็นความสัมพันธ์ของความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ การที่จะทราบว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานเดิมเป็นอย่างไร จะดำเนินการได้โดยดูจากผลการเรียนในช่วงมืองก่อนๆ และจากการทดสอบความรู้ก่อนสอน

4.2.2 จุดประสงค์ของการสอน

การกำหนดจุดมุ่งหมายเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา จุดมุ่งหมายเปรียบเสมือนหลักชัยที่ผู้เรียนจะต้องเดินไปถึงจุดนั้น และขณะเดียวกันก็จะเป็นเครื่องกำหนดทิศทางในการสอนของครูว่าจะสอนให้นักเรียนบรรลุผลในสิ่งใดบ้าง ดังนั้นในการสอนจึงต้องกำหนดจุดประสงค์ของการสอนให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน อันได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะ และด้านเจตคติและค่านิยม ในการเขียนจุดประสงค์ควรได้เขียนออกมาในลักษณะของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพราะจะทำให้ผู้สอนสังเกตและวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น

4.2.3 เนื้อหาสาระที่จะนำมาสอน

ในการเลือกเนื้อหาสาระที่จะนำมาสอนนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงความยากง่ายให้พอเหมาะกับความสามารถของผู้เรียน และให้มีความต่อเนื่องกับความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียน ถ้าหากเนื้อหาสาระที่นำมาสอนมีความง่ายเกินไป ผู้เรียนก็จะไม่เกิดการเรียนรู้แต่อย่างใด แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากเนื้อหาที่นำมาสอนมีความยากเกินไป ก็ทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นด้วยความยากลำบาก ดังนั้นผู้สอนต้องพิจารณาเนื้อหาสาระที่นำมาสอนให้มีความเหมาะสม และพิจารณาว่าเป็นเนื้อหาประเภทใดในประเภทเหล่านี้ 1) ข้อเท็จจริงและความรู้ธรรมดา 2) ความคิดรวบยอดและหลักการ 3) การแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ 4) ทักษะทางกาย 5) เจตคติและค่านิยม ในการสอนแต่ละครั้งผู้สอนจำเป็นจะต้องศึกษารายละเอียดต่างๆ ของประเภทความรู้ที่จะนำมาสอนว่าจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง

4.2.4 การเตรียมความพร้อม

เป็นกิจกรรมที่ช่วยชักนำให้ผู้เรียนพร้อมที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่สอน ผู้สอนไม่ควรใช้เวลาในการเตรียมความพร้อมนาน คือ อาจใช้เวลาประมาณ 3 - 5 นาที และไม่ควรเกิน 10 นาที กิจกรรมในส่วนของการเตรียมความพร้อมอาจประกอบด้วย

1) การเตรียมสภาพแวดล้อมในการเรียน เช่น การตรวจดูความพร้อมของผู้เรียน หรือตรวจดูสภาพแวดล้อมอื่นๆ ในห้องเรียน เพื่อจะได้ช่วยให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความราบรื่น

2) การเร้าความสนใจ เช่น การสนทนา ชักถาม เล่าเรื่อง ทายปัญหา ตลอดจนการใช้อุปกรณ์การสอนเป็นสื่อ ใช้เพลงและเกมส์เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน เป็นต้น การเร้าความสนใจมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญก็เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว มีความกระตือรือร้นอยากเรียนรู้ในสิ่งที่ครูจะนำมาสอน

4.2.5 การดำเนินการสอน

ถือเป็นกิจกรรมหลักที่มีความสำคัญยิ่ง ซึ่งจะใช้เวลามากกว่ากิจกรรมอื่นๆ คือควรใช้ประมาณร้อยละ 65 ของเวลาทั้งหมด เช่น ถ้ามีเวลาสอนทั้งหมด 1 ชั่วโมง จะเป็นเวลาการดำเนินการสอนประมาณ 40 นาที การจัดดำเนินการสอนนี้ผู้สอนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับ

1) การเลือกเทคนิควิธีการสอน ผู้สอนจำเป็นต้องเลือกเทคนิคและวิธีการสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชาต่างๆ และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนด้วย ดังนั้นผู้สอนควรจะได้ศึกษาถึงเทคนิควิธีการสอนแบบต่างๆ ให้รู้ถึงข้อดีและข้อจำกัดของวิธีสอนเหล่านั้น ให้รู้ว่าวิธีสอนนั้นเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาประเภทใดหรือเหมาะสมกับผู้เรียนในวัยใด

2) การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอน ควรจะได้คำนึงถึงความประหยัดและสะดวกในการจัดหาเป็นประการสำคัญ สื่อการเรียนการสอนที่ดีไม่จำเป็นจะต้องมีราคาแพง แต่ควรจะได้คำนึงถึงคุณค่าที่จะให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

3) การเลือกใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บางครั้งอาจจำเป็นต้องใช้แหล่งวิชาการจากภายนอกโรงเรียนด้วย อาจจะเป็นการเชิญบุคคลภายนอกมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ หรืออาจจะพาผู้เรียนออกไปทัศนศึกษายังสถานที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเรียนก็ได้ โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับเป็นประการสำคัญ

4.2.6 กิจกรรมสร้างเสริมทักษะ

เป็นการให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนเพื่อสร้างความเข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนมาแล้วให้ดียิ่งขึ้น เช่น อาจเป็นการให้ทำแบบฝึกหัด หรือทำงานอื่นๆ กิจกรรมสร้างเสริมทักษะนี้อาจเป็นกิจกรรมที่ทุกคนทำ

เหมือนกัน หรือเป็นกิจกรรมสร้างเสริมทักษะเป็นรายบุคคล โดยจัดให้แก่ผู้เรียนที่เรียนช้าและผู้ที่ยังเรียนเก่ง ซึ่งควรเป็นกิจกรรมที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

4.2.7 กิจกรรมสนับสนุน

กิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอน หมายถึงกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจแจ่มแจ้งยิ่งขึ้น ช่วยให้เกิดจำได้นานยิ่งขึ้น หรือช่วยให้การเรียนการสอนที่จะดำเนินการในครั้งต่อไป เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กิจกรรมสนับสนุน ได้แก่ การสรุปทบทวนและการสั่งงาน

1) การสรุปทบทวน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้เรียนมาและเป็นการย้ำให้ผู้เรียนเกิดความจดจำได้ดียิ่งขึ้น การสรุปหรือการทบทวนควรเป็นการสรุปของผู้เรียนเอง หรือผู้สอนอาจถามคำถามเพื่อนำไปสู่การสรุปนั้นๆ

2) การสั่งงาน การสั่งงานมี 2 ลักษณะ คือ การสั่งงานเพื่อให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม หรือให้ทำแบบฝึกหัดเป็นการบ้าน และการสั่งงานเพื่อเป็นการเตรียมการเรียนการสอนล่วงหน้า เช่น การสั่งให้ผู้เรียนได้เตรียมวัสดุอุปกรณ์ หรือสั่งให้ไปศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการล่วงหน้า ซึ่งการสั่งงานนี้จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.2.8 การควบคุมและตรวจสอบ

เป็นองค์ประกอบที่ดำเนินการควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนการสอนตั้งแต่ต้นจนจบชั่วโมงสอน ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการกระตือรือร้น มีความสนใจและเอาใจจดจ่อต่อการเรียนมากขึ้นและช่วยให้ผู้สอนได้จัดการเรียนการสอนให้พอเหมาะกับสภาพความต้องการและความสามารถของผู้เรียน กิจกรรมการควบคุมและตรวจสอบพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วย

1) การวัดความรู้ก่อนสอน มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียนว่ามีความรู้ความเข้าใจเพียงพอที่จะเรียนเนื้อหาใหม่ได้หรือไม่ ถ้าหากพบว่าผู้เรียนยังมีพื้นฐานไม่เพียงพอ ผู้สอนก็จำเป็นต้องทบทวนหรือสอนเพิ่มเติมก่อนที่จะเรียนเนื้อหาใหม่ตามที่ได้กำหนดไว้ การรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้สอนได้เริ่มสอนให้ต่อเนื่องกับความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว การปฏิบัติเช่นนี้จะทำให้การเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลได้ง่าย การวัดความรู้ก่อนสอนควรดำเนินการอย่างง่ายๆ และใช้เวลาให้น้อยที่สุด

2) การใช้คำถาม การใช้คำถามเพื่อประโยชน์ในการควบคุมและตรวจสอบพฤติกรรมกรรมการเรียนมีจัดประสงค์สำคัญ 2 ประการคือ

2.1) เพื่อเป็นการควบคุมความสนใจของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะการซักถามจะทำให้ผู้เรียนเอาใจจดจ่อต่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

2.2) เพื่อเป็นการตรวจสอบการเรียนรู้ระหว่างการเรียนการสอนว่า ผู้เรียนมีความเข้าใจหรือไม่เพียงใด

เนื่องจากคำถามมีหลายประเภท เช่น คำถามประเภทความรู้ ความจำ ประเภทความเข้าใจ ประเภทความคิด ฯลฯ ผู้สอนควรใช้คำถามประเภทให้ผู้เรียนได้คิด ควรเป็นคำถามที่สามารถตอบได้หลายคำตอบ เพราะคำถามชนิดนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดแก้ปัญหา และส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

3) การเสริมกำลังใจ การเสริมกำลังใจมีทั้งทางบวกและทางลบ การเสริมกำลังใจทางบวก เช่น การให้รางวัล การยกย่องชมเชย การให้สิ่งของตอบแทน ส่วนการเสริมกำลังใจทางลบ เช่น การตำหนิติเตียน ดุด่าว่ากล่าว หรือการทำโทษด้วยวิธีการต่างๆ ผู้สอนควรเสริมกำลังใจให้ถูกต้องกับสภาพความต้องการของผู้รับในแต่ละวัย ควรให้ด้วยความจริงใจและใช้หลายๆ วิธีแตกต่างกันไป เช่น การให้คำชมเชย การแสดงออกทางสีหน้าท่าทาง การสัมผัสทางกาย การให้เครื่องหมายหรือรางวัล เป็นต้น

4) การวัดผลหลังการสอน หลังจากการเรียนการสอนได้ผ่านไปแล้ว ควรจะได้ทำการตรวจสอบดูว่า ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและมีเจตคติต่อสิ่งที่เรียนมาแล้วเป็นอย่างไร โดยอาจใช้วิธีการต่างๆ เช่น การตรวจสอบผลงานจากการทำแบบฝึกหัด การให้ทำข้อทดสอบสั้นๆ การให้ผู้เรียนสรุปสาระสำคัญ การซักถามและสัมภาษณ์ เป็นต้น

4.2.9 สัมฤทธิ์ผลของการเรียน

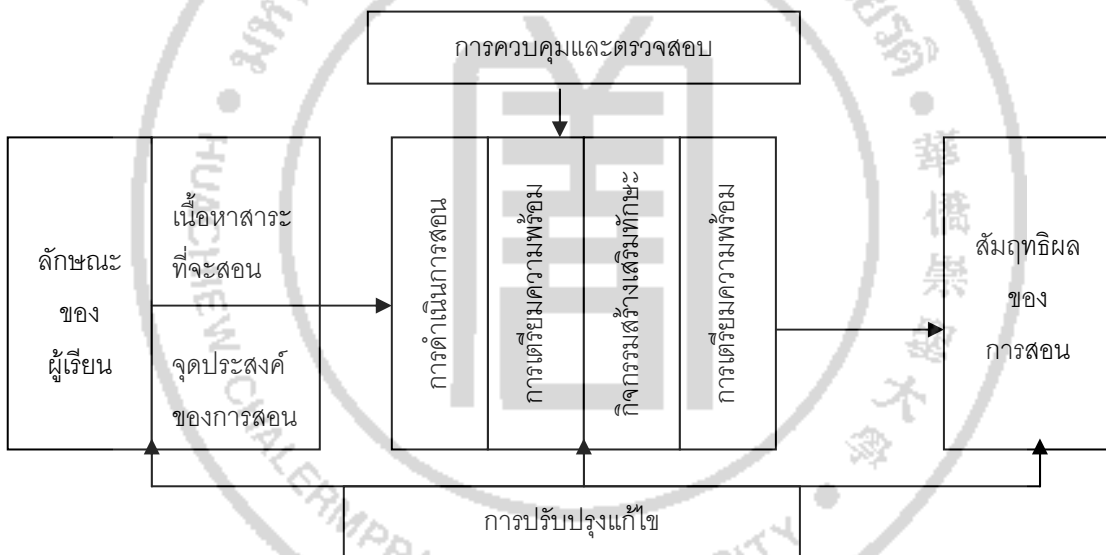
การประเมินผลการเรียนการสอน เป็นการตรวจสอบผลผลิต (output) ว่าผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้เพียงใด โดยประเมินผลจากการทำกิจกรรม จาก การทดสอบความรู้หลังการสอน หรือจากการสรุปความเข้าใจของผู้เรียน ผู้สอนควรแจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียนทราบ ถ้าผู้เรียนคนใดยังไม่บรรลุจุดประสงค์ก็ควรได้มีการสอนซ่อมเสริมให้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการสอนจะเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนในครั้งต่อไปให้ดียิ่งขึ้น และขณะเดียวกันข้อมูลเหล่านี้จะแสดงให้เห็นพื้นฐานของผู้เรียนสำหรับการเตรียมการเรียนการสอนในครั้งต่อไปอีกด้วย

4.2.10 การปรับปรุงแก้ไข

จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ถ้าพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ยังไม่บรรลุผลตามจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ก็ควรจะทำการศึกษาวิเคราะห์ดูว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในครั้งนั้นบกพร่องที่ส่วนใด ซึ่งอาจเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ เช่น พื้นฐานของผู้เรียนไม่ดีพอสำหรับการเรียนการสอนในหน่วยนั้น จุดประสงค์ที่ตั้งไว้สูงเกินไปเนื้อหาสาระยากเกินไปสำหรับผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอนไม่น่าสนใจ เครื่องมือการวัดและประเมินผลไม่เหมาะสม ฯลฯ ถ้าทำการตรวจสอบดูแล้วเห็นว่า การเรียนการสอนไม่ได้เป็นไปตามจุดประสงค์และมีจุดบกพร่องอยู่ก็สมควรได้ปรับปรุงแก้ไขตามสาเหตุของข้อบกพร่องนั้น

จากรูปแบบระบบการสอนที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่ามีรายละเอียดเล็กน้อยแตกต่างกัน ผู้สอนควรได้วิเคราะห์พิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับความถนัดความสามารถของตนและของผู้เรียน และให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม หรือผู้สอนอาจพัฒนาออกแบบระบบการสอนใหม่เป็นของตนเอง โดยคำนึงถึงจุดหมายของหลักสูตรเป็นประการสำคัญ

นอกจากนี้กระบวนการเรียนการสอนหรือการจัดกิจกรรมการสอนเสริมควรจะต้องประกอบด้วยผู้เรียน (Input) และหลักสูตรซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอน เนื้อหาสาระ พร้อมทั้งมีระบบและกระบวนการเรียนการสอนที่สามารถควบคุมและตรวจสอบให้มีการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการสอนโดยกำหนดวิธีการดำเนินการสอน การเตรียมความพร้อม กิจกรรมสร้างเสริมทักษะ การเตรียมความพร้อม เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนแล้วจะต้องมีการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนการสอน เพื่อนำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงแก้ไขให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 กระบวนการเรียนการสอน

5. การเตรียมความพร้อมในการสอบ

นอกจากวิธีการสอนจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องคือตัวผู้เรียนจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในการสอบ

การเตรียมความพร้อมของผู้เรียนสามารถทำได้โดยให้ผู้เรียนมีการเตรียมตัวอ่านหนังสือมาล่วงหน้าดังนี้ (ชัยชาญ วงศ์สามัญ. 2547)

- 1) ก่อนสอบ จัดทำตารางการอ่านหนังสือว่าจะอ่านเนื้อหาวิชาใดในวันและเวลาใด

2) หาสถานที่อ่านหนังสือให้เหมาะสม คือ เป็นที่สงบ ไม่มีเสียงรบกวน มีแสงสว่างพอเพียง มีการระบายอากาศดี ไม่ร้อนหรือเย็นเกินไป

3) จัดโต๊ะและเก้าอี้สำหรับนั่งอ่านหนังสือให้เหมาะสมโต๊ะเก้าอี้ควรนั่งแล้วรู้สึกสบาย ไม่สูงไม่ต่ำจนเกินไป จึงจะทำให้อ่านได้นานและมีประสิทธิภาพ ไม่ควรนอนหรือนั่งอ่านกับพื้น เพราะจะทำให้ขาดสมาธิ มีอาการปวดเมื่อยเร็วขึ้น

4) จัดเตรียมหนังสือหรือเอกสารที่ตั้งใจจะอ่านให้เรียบร้อย และในการอ่านแต่ละครั้งควรกำหนดว่าจะอ่านเนื้อหาวิชาให้ได้มากน้อยเพียงใด

5) กำหนดระยะเวลาที่จะใช้อ่านในแต่ละครั้ง และพยายามทำให้ได้ตามนั้น ต้องมีความอดทน เอาใจจริงเอาใจ ไม่ใช่ว่าพออ่านไปไม่เท่าไรเกิดอาการเหนื่อยหรือเบื่อแล้วก็เลิกอ่าน

6) อ่านดูเอกสารทั้งหมดที่จำเป็นหรือตั้งใจจะอ่านก่อนว่ามีเนื้อหามากน้อยเพียงใด หัวข้อใหญ่หัวข้อย่อยอะไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจโครงสร้างของเนื้อหา มองเห็นภาพรวมของสิ่งที่จะอ่านเพื่อขณะที่อ่านจะได้คิดเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาได้ง่าย

7) มีสมาธิในการอ่าน การมีสมาธิคือการคิดถึงสิ่งเดียวในเวลาเดียว เวลาอ่านหนังสือก็คิดไปตามเนื้อหาที่อ่านว่าแต่ละคำ แต่ละวลี แต่ละประโยค แต่ละย่อหน้า แต่ละข้อความ มีสาระสำคัญอะไรบ้าง ผู้ที่เขียนหนังสือต้องการให้ผู้อ่านมีความรู้ในเรื่องอะไร หากเป็นการอ่านทบทวนบันทึกที่ตนเองเคยจดจากการบรรยายของอาจารย์ก็ควรคิดถึงว่าอาจารย์ผู้สอนต้องการให้เรามีความรู้ พัฒนาทักษะ หรือเกิดทัศนคติอะไร

โดยทั่วไป การที่แต่ละคนอ่านแล้วเข้าใจหรือไม่เข้าใจมักเกิดจากการมีสมาธิระหว่างการอ่านนี้ ผู้อ่านที่มีสมาธิดี จิตใจจะไม่วอกแวกหรือคิดถึงเรื่องอื่น แต่จะคิดถึงข้อความหรือเนื้อหาวิชาที่กำลังอ่านว่ามีความหมายอย่างไร อ่านแล้วเข้าใจหรือไม่ มีความเชื่อมโยงกับสิ่งที่เคยเรียนมาอย่างไร และสามารถนำความรู้หรือเนื้อหาวิชาไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือใช้ในโอกาสใดหรือไม่ อย่างไร

หากการอ่านไปแล้วใจลอยหรือคิดถึงเรื่องอื่น ควรรวบรวมสมาธิใหม่ โดยคิดถึงสิ่งที่กำลังอ่านอยู่เป็นหลัก หากยังควบคุมอาการใจลอยไม่ได้อีก อาจแก้ไขโดยการอ่านออกเสียงหรือมีการจดบันทึกเนื้อหาสาระที่สำคัญจากการอ่านแต่ละหัวข้อลงในกระดาษหรือทำทั้งสองอย่างพร้อมกัน

ในการอ่านเนื้อหาวิชาแต่ละหัวข้อ ควรพิจารณาว่าอะไรที่ต้องรู้ ควรรู้ นำรู้ หรือเกี่ยวข้องกับเด็กน้อย และพยายามจดจำเนื้อหาในส่วนที่ต้องรู้ ควรรู้ นำรู้ไว้ให้ดี เพราะผู้สอนหรือผู้ออกข้อสอบมักนำมาถามในข้อสอบ

8) มีการอ่านทบทวนหลายครั้ง ในการอ่านทบทวนเนื้อหาวิชาเพื่อการสอบ จำนวนครั้งของการอ่านทบทวนมีผลต่อความเข้าใจและเกรดของผู้เรียน คือ

ไม่อ่านหนังสือ	ผลก็คือ	สอบตก
อ่าน 1 รอบ	ผลก็คือ	ได้เกรด 1 หรือ D
อ่านทบทวน 2 รอบ	ผลก็คือ	ได้เกรด 2 หรือ C
อ่านทบทวน 3 รอบ	ผลก็คือ	ได้เกรด 3 หรือ B
อ่านทบทวน 4 รอบ	ผลก็คือ	ได้เกรด 4 หรือ A

อย่างไรก็ตามการอ่านทุกครั้ง ควรต้องอ่านด้วยการมีสมาธิที่ดีและเกิดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่อ่าน อย่างไรก็ตาม การอ่านทบทวนหลายครั้งอาจทำให้ผู้อ่านเกิดอาการเบื่อได้ หลักในการอ่านหนังสือควรปฏิบัติดังนี้ (ชัยชาญ วงศ์สามัญ, 2547)

อ่านครั้งที่ 1

อ่านคร่าวๆ ว่าเนื้อหาที่จะต้องอ่านสอบมีอะไรบ้าง มีหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อยอะไรบ้าง เพื่อให้ทราบภาพรวมของเนื้อหาวิชา

อ่านครั้งที่ 2

อ่านละเอียด โดยอ่านทีละหัวข้อเรียงลำดับไป พยายามให้มีสมาธิที่ดี เมื่ออ่านแต่ละหัวข้อเสร็จ อาจใช้ดินสอหรือปากกาขีดเส้นใต้เนื้อหาที่สำคัญ

หลังจากอ่านแต่ละย่อหน้า และ/หรือ แต่ละหัวข้อเสร็จ ควรคิดทบทวนว่า สาระสำคัญของย่อหน้าหรือหัวข้อนั้นๆ คืออะไร ผู้เขียนหนังสือหรือผู้สอน (หากเป็นบันทึกจากคำบรรยายของผู้สอน) ต้องการให้ได้รับความรู้ประเด็นใดเป็นสำคัญ

การอ่านแต่ละครั้ง ควรมีความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะอ่านให้ได้ครั้งละ 20 - 30 นาที หลังจากนั้นควรพักประมาณ 5 นาที โดยหากิจกรรมอื่นทำจากนั้นควรกลับมาอ่านหัวข้ออื่นๆ ต่อไปจนจบ

ระหว่างการพักจากการอ่านเนื้อหาของวิชาหนึ่ง อาจจะทำงานของวิชาอื่นสลับกันไป แต่ไม่ควรเว้นช่วงเวลาจากการอ่านวิชาหลักนั้นนานเกินไป เมื่อพักสายตาและหายเมื่อยแล้ว ควรกลับไปอ่านต่อ จนถึงเวลาที่กำหนด คือการอ่านวิชาหนึ่งๆ ควรใช้เวลาอ่านรวม 1 - 2 ชั่วโมง หรืออ่านจนหมดเนื้อหาของวิชานั้นๆ

หากอ่านแล้วเกิดอาการง่วง อาจลุกขึ้นเดิน บริหารร่างกายเล็กน้อย ล้างหน้า ถ้าเป็นผู้ใหญ่อาจดื่มกาแฟแก้ง่วงได้ หากง่วงมากๆ ก็ควรนอน หลังจากตื่นนอน มีความสดชื่นแล้วค่อยกลับมาอ่านต่อไป

อ่านครั้งที่ 3

อ่านเนื้อหาหลักๆ ของแต่ละหัวข้อตามที่ขีดเส้นใต้เอาไว้เพื่อเป็นการทบทวน ถ้าจะให้ดีควรจดบันทึกย่อสาระสำคัญตามที่ขีดเส้นใต้ลงในกระดาษ เพื่อให้สามารถจดจำเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะผู้เรียนได้ทั้งอ่านและเขียนเนื้อหาส่วนนั้นๆ (มีการใช้ประสาทสัมผัสหลายทาง)

อ่านครั้งที่ 4

เป็นการอ่านบททวนบันทึกย่อสาระสำคัญของเนื้อหา ควรอ่านก่อนเข้าห้องสอบ ซึ่งโดยทั่วไปมักใช้เวลาทวนประมาณ 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง ดังนั้นหากมีการสอบช่วงเช้าหลังตื่นนอนควรได้ทวนเนื้อหาวิชาก่อนที่จะไปห้องสอบ หรือหากเป็นการสอบช่วงบ่าย หลังรับประทานอาหารเที่ยงเสร็จแล้ว ควรหาเวลานั่งอ่านทวนเนื้อหาวิชาก่อนเข้าห้องสอบ

จากรูปแบบการจัดกิจกรรมการสอนเสริมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยได้แนวคิดในการดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนเสริมเพื่อเตรียมความพร้อมของนักศึกษาในการสอบรวบยอดของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และการสอบวัดความรู้ขั้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ให้มีประสิทธิภาพ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอบความรู้ขั้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ดังนี้

นุชยา ธานี และคณะ (2542) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการสอบประเมินความรู้ผู้ขอขึ้นทะเบียนเพื่อรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง ครั้งที่ 1 ของผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยพยาบาลสภพสิทธิประสงค์ พบว่าการวิเคราะห์ตัวแปรที่จำแนกผลการสอบประเมินความรู้ฯ ในกลุ่มสอบไม่ผ่านและกลุ่มที่สอบผ่าน ที่สามารถจำแนกได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 26 ตัวแปรจาก 32 ตัวแปร ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างตั้งแต่ 0.03 ขึ้นไปมี 10 ตัวแปร 5 ตัวแปรแรก ได้แก่ ผลการสอบรวบยอด เกรดเฉลี่ยตลอดหลักสูตร การสอบรวบยอดการพยาบาลผู้ใหญ่ การพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต / เวชปฏิบัติทางการพยาบาล การพยาบาลสูติศาสตร์ และพบว่าผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลการสอบประเมินความรู้ฯ และเกรดเฉลี่ยตลอดหลักสูตรพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปรียานุช ชัยกองเกียรติ และคณะ (2543) ศึกษาความคิดเห็นและปัจจัยที่มีผลต่อการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นสอง ของผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา พ.ศ. 2541 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ผลการสอบประเมินความรู้ฯ ของผู้สำเร็จการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและตำแหน่งปัจจุบัน โดยพยากรณ์ได้ร้อยละ 33.8 และ 38.1 ตามลำดับ

ตรีชดา ปูนสำเร็จ และอัญชลี กลิ่นอวล (2545) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสอบประเมินความรู้ผู้ขอขึ้นทะเบียนเพื่อรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์

ชั้นหนึ่ง ครั้งที่ 1/2544 ของผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท โดยศึกษาจากผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2543 จำนวน 120 คน ปัจจัยที่ศึกษาได้แก่ เกรดเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร ระยะเวลาการเตรียมตัวสอบ วิธีที่ใช้ในการเตรียมตัวสอบ สื่อที่ใช้ในการเตรียมตัวสอบ ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเพื่อน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายผลการสอบประเมินความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ เกรดเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร โดยสามารถทำนายได้ร้อยละ 27.8

วิษชุดา เจริญกิจการ และจรรยาพร ศรีสลักษณ์ (2545) ศึกษาการทำนายผลสัมฤทธิ์รายวิชาการพยาบาลต่อการสอบรวบยอด สาขาพยาบาลศาสตร์ของนักศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยสยาม พบว่า วิชาทางการพยาบาล 5 วิชาที่คะแนนผลสัมฤทธิ์สามารถใช้ทำนายผลการสอบรวบยอดได้ คือ คะแนนผลสัมฤทธิ์รายวิชาการพยาบาลสูติศาสตร์ 1 สามารถทำนายผลการสอบรวบยอดวิชาการผดุงครรภ์ได้ ร้อยละ 31.9 คะแนนผลสัมฤทธิ์รายวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ 2 สามารถทำนายผลการสอบรวบยอดวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ ได้ร้อยละ 25.2 คะแนนผลสัมฤทธิ์รายวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ 1 สามารถทำนายผลการสอบรวบยอดวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ ได้ร้อยละ 25.2 คะแนนผลสัมฤทธิ์รายวิชาสุขภาพจิตและจิตเวช สามารถทำนายผลการสอบรวบยอดรายวิชาสุขภาพจิตและจิตเวช ได้ร้อยละ 22.8 และคะแนนผลสัมฤทธิ์รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1 สามารถทำนายผลการสอบรวบยอดวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน ได้ร้อยละ 15.6

ประไพจิตร โสมภิมร์ และคณะ (2546) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการสอบประเมินความรู้ของผู้ขอขึ้นทะเบียนเพื่อรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ชั้นหนึ่ง ปีการศึกษา 2545 ของผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีพรตน์วิริยะ ปัจจัยที่ศึกษา ได้แก่ หลักสูตร การเตรียมตัวของผู้สอบ การดำเนินการของวิทยาลัย สมรรถนะของผู้สอบก่อนจบการศึกษา ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความคาดหวังในผลการสอบประเมินความรู้ ทศนคติต่อการทำางานบริการสุขภาพ พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายผลการสอบประเมินความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 ตัว คือ เกรดเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรโดยทำนายได้ร้อยละ 5.9

ดาริณี สุภาพ และคณะ (2547) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการสอบประเมินความรู้เพื่อขอขึ้นและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง ของบัณฑิตคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อศึกษาอำนาจการทำนายของเกรดเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร เกรด

เฉลี่ยก่อนเข้าเรียน ผลการสอบรวบยอด กระบวนการเรียนการสอนและการเตรียมความพร้อมก่อนสอบต่อผลการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของบัณฑิตคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปีการศึกษา 2547 กลุ่มตัวอย่างเป็นบัณฑิตรุ่นที่ 16 จำนวน 63 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 23.05 ปี เกรดเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 2.83 เกรดเฉลี่ยก่อนเข้าเรียนเฉลี่ย 2.59 การสอบรวบยอดของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าสามารถสอบผ่านเฉลี่ย 1.51 รายวิชา (จาก 8 รายวิชา) ส่วนผลการสอบประเมินความรู้ของสภาการพยาบาลพบว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถสอบผ่านโดยเฉลี่ย 6.08 รายวิชา ด้านกระบวนการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะพยาบาลศาสตร์ ว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.96$) กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นต่อการเตรียมความพร้อมก่อนสอบของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.97$) ผลการวิจัยพบว่า เกรดเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรสามารถทำนายผลการสอบประเมินความรู้ของสภาการพยาบาลได้ ร้อยละ 38.9

วิบูลย์ลักษณ์ ปริยวาทศกุล (2547) ศึกษารูปแบบการพัฒนานักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้คือ 1) ศึกษาระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาพยาบาล 2) สร้างรูปแบบการพัฒนานักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ 3) ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนานักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างในการทดลองรูปแบบเป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนพรัตน์วชิระ และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนพบุรี ปีการศึกษา 2546 จำนวน 90 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.70$ SD = 0.38)
2. ผลจากการทดลองใช้รูปแบบ พบว่านักศึกษากลุ่มทดลอง มีระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีความสามารถในบทบาทผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า รูปแบบการพัฒนานักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ มีความเหมาะสมในการนำไปใช้พัฒนานักศึกษาพยาบาล
3. องค์ประกอบของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ

การจัดการตนเอง ความปรารถนาต่อการเรียนรู้ และการควบคุมตนเองของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลอง สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .873$ P - value = .001)

สมบัติ สกุลพรรณิ อัครวิณี นามะกันคำ และสถิต วงศ์สุระประกิต. (2548) ได้ทำวิจัยกึ่งทดลองเพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและกลุ่มที่เรียนตามปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เลือกกกลุ่มตัวอย่างตามความสะดวกโดยความสมัครใจของนักศึกษาจำนวน 58 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 29 คน และกลุ่มควบคุม 29 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ โปรแกรมการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดของ โนลส์ (Knowles, 1975) และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล 2) แบบวัดความพึงพอใจในการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดของ เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg, อ้างใน สายชล กองอ่อน, 2537) และการทบทวนวรรณกรรม 3) แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของศรีสุกาญจน์ บิณฑาประสิทธิ์ (2540) และ 4) ข้อสอบกระบวนวิชาการพยาบาลจิตเวช 1 ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของแบบวัดความพึงพอใจในการเรียนรู้ด้วยตัวเองเท่ากับ .88 และความเชื่อมั่นของแบบวัดความพึงพอใจ และแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองคำนวณโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคมีค่าเท่ากับ .96 และ .92 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติทดสอบที

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมซึ่งประเมินจากคะแนนการสอบกระบวนวิชาการพยาบาลจิตเวช 1 ไม่แตกต่างกัน

2. ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตัวเองของกลุ่มทดลองทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ก่อนเรียนและหลังเรียนอยู่ในระดับสูง ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตัวเองของกลุ่มควบคุมโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ความรักในการเรียน การมองอนาคตในแง่ดี และความสามารถในการใช้ทักษะพื้นฐานทางการศึกษาและทักษะการแก้ปัญหาอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านอัตมโนทัศน์ในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ การริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้ และความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง

3. คะแนนเฉลี่ยความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองหลังการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน แต่เมื่อ